

Οι αρμοδιότητες της Δ.Ι.Σ. ως εντολοδόχου της Ι.Σ.Ι. Το κοσμικό φαινόμενο της “αντιπολίτευσης” στην Εκκλησία και η “ανορθόδοξη” κριτική

Στο Α' τμήμα της ομιλίας του ο Μακαριώτατος επισήμανε κατά πρώτον ότι η αμφισβήτηση που δέχεται τελευταία το Συνοδικό σύστημα, με αφορμή ορισμένες αποφάσεις που ελήφθησαν συνοδικώς από την Δ.Ι.Σ., οφείλεται ασφαλώς σε παρανόηση σχετικά με τα όρια των δικαιοδοτικών αρμοδιοτήτων της Δ.Ι.Σ., τόσο σε σύγκριση με τις αρμοδιότητες της Ι.Σ.Ι., όσο και ιδίως σε ό,τι αφορά στα διοικητικά και ποιμαντικά εν γένει δικαιώματα των επιμέρους ποιμεναρχών.

Αναφερόμενος αναλυτικά στις προβλέψεις του ισχύοντος Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος (Ν.590/1977), δηλαδή αυτές των άρθρων 4 και 9, ο Μακαριώτατος σημείωσε ότι, κατά το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ δύο συγκλήσεων της Ι.Σ.Ι., η εξ αυτής προερχόμενη εκάστοτε Δ.Ι.Σ., όργανο γνήσια αντιπροσωπευτικό και συλλογικό, έχει όλες κατά νόμον αρμοδιότητες της Ι.Σ.Ι., εκτός εκείνων (π.χ. εκλογή Αρχιεπισκόπου και Μητροπολιτών, επιβολή ποινής αφορισμού κ.λπ.) που ρητά και περιοριστικά κατονομάζονται ως επιφυλασσόμενες αποκλειστικά για την Ι.Σ.Ι. και μη υποκείμενες σε μεταβίβαση, ασκώντας ως εντολοδόχος «πάσαν εκκλησιαστικήν- διοικητικήν εξουσίαν». Άρα η Δ.Ι.Σ. δικαιούται να επιλαμβάνεται όλων σχεδόν των χρόνιων, εκτάκτων και περιστασιακών προβλημάτων της Εκκλησίας και να αναζητά τις λύσεις τους, ενώ η τυχόν παραπομπή ενός θέματος αρμοδιότητάς της στην Ι.Σ.Ι. υπόκειται σε ορισμένη διαδικασία, κρινόμενη με κριτήρια εκκλησιαστικά, που βασίζονται σε υπεύθυνη τοποθέτηση απέναντι στο πρόβλημα, περί των οποίων ανέκκλητη κρίση επαφίεται σ' αυτήν ή και στα μέλη της Ι.Σ.Ι. Για παράδειγμα, στο θέμα της επίσκεψης του Πάπα η πρόταση να συγκληθεί προς τούτο η Ι.Σ.Ι. απορρίφθηκε από την Δ.Ι.Σ., που έκρινε ότι δεν συνέτρεχε λόγος.

Περαιτέρω, ο Μακαριώτατος υπογράμμισε ότι η Ι.Σ.Ι. ως «ανώτατη εκκλησιαστική αρχή» νομίμως και κανονικώς ασκεί εποπτεία επί της διοίκησης και λειτουργίας των Μητροπόλεων της δικαιοδοσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, ενώ η Δ.Ι.Σ. μπορεί να ασκεί τέτοια εποπτεία επί των ζητημάτων για τα οποία έχει αρμοδιότητα (π.χ. ζητήματα Πίστεως, Θείας Λατρείας, κανονικής τάξης, ποιμαντικού συντονισμού κ.λπ.), κατ' αναφορά προς την Ι.Σ.Ι.. Κάθε Επίσκοπος είναι αποκλειστικά αρμόδιος και υπεύθυνος για τη διοίκηση και διαχείριση των εκκλησιαστικών πραγμάτων των Ενοριών της Επαρχίας του, ενώ η Σύνοδος έχει αρμοδιότητα για τα μείζονα εκκλησιαστικά ζητήματα, που υπερβαίνουν την τοπική διάσταση. Όπως τόνισε, δε νοείται ανταγωνιστική σχέση μεταξύ της Συνόδου και των Επισκόπων, ενώ η επίκληση της αυθεντίας και ανεξαρτησίας των τελευταίων προς αμφισβήτηση των ορίων δικαιοδοσίας του συλλογικού οργάνου είναι «οδός ολισθηρά», διότι εγκυμονεί τον κίνδυνο ατομικής αυθαιρεσίας, απενεύρωσης του συνοδικού θεσμού και μετατροπής του σε τυπικό φορέα συνοδικότητας. Ο δημοκρατικός θεσμικός ρόλος της Δ.Ι.Σ. συνιστά μέτρο διαρκούς συνοδικότητας και ανάλογου περιορισμού και ελέγχου πιθανής κατάχρησης εξουσίας από τον εκάστοτε Πρώτο. Το Συνοδικό δε σύστημα λειτουργεί άριστα και δημοκρατικά και ουδεμία απόπειρα αυταρχικής διοίκησης έχει σημειωθεί, είναι μάλιστα εκ των πραγμάτων επιβεβλημένο και εξαιτίας του ότι η συνεχιζόμενη ζωή της Εκκλησίας στο σύγχρονο κόσμο επιβάλλει άγρυπνη παρακολούθηση των ζητημάτων που καθημερινά ανακύπτουν για την άμεση και λυσιτελή αντιμετώπισή τους.

Κατά δεύτερον, ο Μακαριώτατος χαρακτήρισε ως «πικρό και θλιβερό φαινόμενο παρακμής» την εμφάνιση και στους κόλπους της Εκκλησίας του κοσμικού φαινομένου της “αντιπολίτευσης”, με το οποίο επιχειρείται συστηματική “κριτική” κατά των αποφάσεων της Δ.Ι.Σ., αλλά ουσιαστικά “κριτική” του Αρχιεπισκόπου, ως αποκλειστικού δήθεν υπευθύνου για κάθε εικαζόμενη απαρésκεια. Πρόσφατο δε παράδειγμα μίας τέτοιας “ανορθόδοξης” κριτικής είναι τα πικρόχολα σχόλια και οι δηλώσεις στον Τύπο 2-3 Αδελφών για την αποστολή των τριών Επιστολών της Ιεράς Συνόδου προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Οι Αδελφοί αυτοί άφησαν να εννοηθεί ότι η σύνταξη και η αποστολή των εν λόγω Επιστολών οφειλόταν σε προσωπική πρωτοβουλία του Αρχιεπισκόπου, που αναλήφθηκε ερήμην της Δ.Ι.Σ., λησμονώντας ότι οι Επιστολές συντάχθηκαν και εγκρίθηκαν από την Δ.Ι.Σ. σε τρεις συνεδριάσεις της κατά τους μήνες Ιούνιο - Αύγουστο. Άλλο παράδειγμα είναι η ενορχηστρωμένη προβολή με συνεντεύξεις στον Τύπο του έωλου επιχειρήματος ότι εξαιτίας των Επιστολών κινδυνεύει η ενότητα της Εκκλησίας με αποκλειστικό υπαίτιο τον Αρχιεπίσκοπο. Την ενότητα, σημείωσε ο Μακαριώτατος, δεν λυμαίνεται ούτε η αλήθεια, ούτε η δικαιοσύνη, αλλά οι εγωίσμοι, η αμετρία, τα τυφλά πάθη, ο φθόνος και η υποκρισία που δεν γνωρίζουν να προτιμούν το καλό συμφέρον.

Το Συνοδικό σύστημα, τόνισε, ερείδεται επί της αρχής της ελεύθερης μεν διατύπωσης γνώμης και άποψης, της πρόθυμης δε και υπεύθυνης συμμόρφωσης όλων προς την απόφαση της πλειοψηφίας. Μάλιστα το δικαίωμα της κριτικής των Συνοδικών αποφάσεων είναι απεριόριστο και σεβαστό, πρέπει όμως να ασκείται στη Σύνοδο και όχι «επί των δωματίων», έξω από εδώ, δόλια, ανεύθυνα και χωρίς αντίλογο, και να θεμελιώνεται επί γεγονότων και όχι επί φαντασιώσεων, με ευπρέπεια και παρρησία και όχι με προπέτεια, με πειστικά και όχι με παραπειστικά επιχειρήματα. Γιατί η έντεχνη δημοσιότητα των διαφωνιών-άλλοτε υποκινούμενη από τρίτους και άλλοτε όχι- έχει βλάψει τον ιερό θεσμό της Εκκλησίας, χωρίς να έχει προσφέρει τίποτε θετικό στην επίλυση των προβλημάτων της.